REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut)
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 118. **Brașov, Sâmbătă 31 Maiŭ (13 Iunie).** **1903.**

Tragicul sfêrșit al dinastiei Obrenovicĭ.

De tot cutrierătóre sunt scirile sosite erĭ și aḑĭ din Belgradul Sêrbiei despre drama sângerósă, ce s'a petrecut alaltă-erĭ nóptea în conacul regesc de acolo și care s'a sfîrșit cu asasinarea Regelui, a Reginei și a tuturor celor ce s'au aflat în acel moment în jurul lor.

Dinastia Obrenovicĭ s'a stins, lovită de pumnalul de asasin, prin care ea însă-șĭ s'a fost înălțat în capul Serbiei la 1817, când întemeiătorul ei, Miloș I, a delăturat pe rivalul sêu Carageorge, liberatorul și primul principe al Serbiei, urzind contra lui asasinatul, ce i-a rêpus viéța.

De atuncĭ négra rêsbunare a pândit mereu la porțile conacului princiar din Belgrad și una dintre cele două familii princiare sêrbescĭ nu s'a mai stins.

După-ce abḑise Miloș la 1839, îi urmă fiul sêu Milan, care murĭ încă în acelaș an, apoi Mihail fiul sêu mai mic. In urma unei rêsvrêtirĭ fù detronată la 1842 dinastia Obrenovicĭ și ajunse principe fiiul lui Carageorge, Alesandru Carageorgevicĭ. La 1859 acesta fù destituit de către scupcină și Miloș fù rechiemat pe tron. La 1860 se urcă pe tron a doua óră fiiul sêu Mihail, care domni până la 1868, când îl ajunse rêsbunarea urmașilor lui Carageorge și fù asasinat în parcul Topșider. A urmat regența cu minoreanul Milan, care mai târḑiu a devenit rege și sub care familia Carageorgevicĭ a fost mult persecutată. Milan în urmă fù silit a se retrage și îi urmă fiiul sêu Alesandru, ultimul Obrenovicĭ, care a căḑut mort alaltă-erĭ sub lovirile conjuraților.

Ura pretendentului Petru, fiiul lui Alesandru Carageorgevicĭ pregătise un atentat la 1899 și regelui Milan, de care acesta a scăpat numai ca prin minune. Un oficer, care a fost în mod nevinovat degradat cu ocasiunea urmăririlor nemilóse în urma acestuĭ atentat, sê fi stat în capul conjurațiunei, ce a comis alaltă-erĭ omorurile oribile în conacul dela Belgrad.

Ce tristă sórte i-a fost ursită tênêrului rege Alexandru și reginei Dragina, pentru care el s'a pus rêu cu părinții sêĭ și a intrat în conflict cu tótă lumea. De când cu acéstă însurătóre par'că norocul l'a părăsit cu totul pe tînêrul rege. Fire fórte autoritară nu putea nicĭ-decum s'ajungă la o înțelegere cu radicalii, carĭ îi amărîră ḑilele, pân' ce se decise ai goni de la cârmă, făcênd o lovitură de stat, cassând constituția și înlocuind'o cu alta mult mai înăsprită.

Pasul acesta a aprins cu putere îndoită vechia ură în contra familiei Obrenovicĭ, și radicalii, carĭ la alegerile ultime pentru noua Scupcină s'au abtinut cu desêvîrșire dela votare, hotărîseră, cum vedem, nimicirea eĭ desêvîrșită.

Conjurațiunea a fost cu răgaz și sistematic pregătită de soldatescă, până ce, în ḑiua aniversării uciderei lui Mihail III, ce s'a petrecut cam în asemenĭ condițiunĭ fiind împușcațĭ atuncĭ și o verișóră a acestuia și curtenĭ din jurul sêu, ea a isbucnit atât de crud și sângeros.

Ceea ce s'a petrecut alaltă-erĭ în conacul din capitala sêrbéscă, simte fie-care, că nu va puté rêmâne fără de grave urmărĭ în situația încurcată de aḑĭ. Nimenĭ nu s'a așteptat ca pericolul pentru pacea generală sê vină tocmai dela Belgrad. Și totu-șĭ, cu tótă liniștea ce-o arată cercurile diriguitóre dela Viena și Budapesta, pericolul este și rêmâne mare și iminent, décă socotim că, în casul cel mai bun al încunjurării unei revoluțiunĭ interne în Serbia, revoluția dela conacul din Belgrad va încuragia în mod estraordinar nisuințele revoluționare ale Slavilor din întrega peninsulă balcanică.

Pentru aḑĭ orĭ-ce combinație ar fi riscată, pân'ce nu vom vedé cum se desfășură evenimentele în urma uciderei în massă de la palatul regesc din Belgrad.

Revoluția din Belgrad.

Despre sângerósele evenimente de le curtea sêrbéscă din Belgrad, telegraful aduce următórele amênunte:

Belgrad, 11 Iunie. Șeful sângerósei revoluțiunĭ este colonelul degradat *Nicolicĭ*. Omorul s'a întêmplat astfel:

La mieḑul nopții regele a presidat un consiliu de miniștri. Conspiratorii s'au dus la palat și mai întâiŭ *au omorît garda*, apoi o parte a personalului de serviciŭ. După aceea au pêtruns în apartamentele regelui, unde tocmai se ținea consiliu în afacerea ultimelor alegerĭ pentru cameră. Regele adresându-se miniștrilor ḑise:

— Ce sê însemneze faptul, că radicalii, deși sunt în majoritate în țéră (75% din populație) n'au luat parte la alegerĭ?

In acel moment — atentatorii au pêtruns în sală și unul din ei a provocat pe rege *sê abdice la tron*, căcĭ i-se garantéză luĭ un apanaj anual de 800,000 fl. ér soției sale 400,000 fl. Regele, surprins grozav, a rêspuns, că nu cedéză forței și că alegerile ultime au arătat, că poporul e pe partea lui.

Atuncĭ șeful conjurațilorl'a agrăit din nou pe rege: „Majestate, te rog sê abḑicĭ, căcĭ cestiunea acésta nu se póte resolvi altfel“.

Regele iritat, și care de altfel era de temperament violent, fù cuprins de furie, apucă un revolver și descărcă asupra conducêtorului atentatorilor. Glonțul nu nimeri. In clipa următóre întrară în sală conjurații. *Regele vêḑênd pericolul, deschise o ușă secretă, prin care intrând se refugiă cu regina într'un local secret suteran. Inainte însê de ce ar fi apucat sê închidă ușa, atentatorii i-au ajuns,* **și mai întâiŭ pe rege, apoi pe regina i-au strêpuns cu pumnale.**

Când se petreceau acestea cu regele și regina, atentatorii rêmașĭ în sală, au omorît pe **locotenentul Lyunevița Nicodim**, fratele reginei, **pe sora reginei Elena, pe ministrul president Țințar Markovicĭ, pe ministrul de interne Vejo Todorovicĭ, pe ministrul de rêsboiŭ Lazar Petrovicĭ și pe adjutantul regelui Naumovicĭ.** Cu garda o isprăviseră mai înainte. Locotenentul Lyunevița voi sê se refugieze, însê un glonț îi curmă și lui firul vieții.

După acest oribil masacru, urmă îndată *proclamarea prințului Petru Karageorgevicĭ de rege al Serbiei.*

Petru Karageorgevicĭ, noul rege, întră la óra 9 în Belgrad și a luat domnia. El a format imediat noul guvern, ai căruĭ membri sunt toțĭ din partidul radical, și anume: *Avakumovicĭ*, ministru president; *Kalievicĭ*, esterne; *Proticĭ*, interne și comerciŭ; *Atanakovicĭ*, rêsboiŭ; *Velkovicĭ*, finanțe; *Șimkovicĭ*, justiție și *Vojanovicĭ*, instrucție.

Garnisóna din Belgrad, șireservistii cei din prima chemare în numêr de 16,000, au depus numai decât jurământul de fidelitate.

Deórece noul guvern are temerea, că Austro-Ungaria sêu Bulgaria s'ar amestéca în afacerile Serbiei, toțĭ reserviștii fură convocațĭ sub drapel. O parte a artileriei s'a postat pe colonile Avala și Banika, o altă parte la granițele Bulgariei pe șirul de munțĭ Midzor.

Belgrad, 11 Iunie. (Altă versiune.) Intréga lovitură de stat a fost organisată și condusă de regimentul de infant. 18. La mieḑul nopții ofițerii regimentului în frunte cu adjutantul suprem regesc Ales. *Lazarevicĭ*, au intrat în iatacul regelui și i-a presentat actul de abdicare la tron. Când regele ceti frasa: „...regele a pricinuit nenorocirea poporului sêrbesc, prin aceea, că a luat în căsătorie pe o femeie nedemnă“... s'a înfuriat așa de tare, încât luă un revolver și-l descărcă în Lazarevicĭ, care căḑù mort. Al doilea adjutant presentă actul de abdicare, pe care regele în mânia sa, mototolindu-l l'a aruncat jos. Intr'aceea mai mulțĭ ofițerĭ întrară în odaie, unde regele și regina se aflau în negligée. Regele Alesandru vêḑênd acésta, voi sê se refugieze cu regina Draga, atentatorii însê îi ajunseră pe scărĭ și *îi masacrară.*

Când se petrecea scena acésta sângerósă la palat, alțĭ ofițerĭ s'au dus la casele ministrului president Țințar *Marcovicĭ* și l'a comandantul trupelor *Pavlovicĭ* și *îi omorîră.* Pe frații reginei, Nicodim și Ljubar, carĭ se aflau în fortărétă, i-au tîrît pe stradă și *i-au împușcat.* Comandantul regimentului 16, care era om de încredere al regelui, a încercat sê intervină în favorul regelui. O luptă sângerósă se desfășura atuncĭ între regimentele 16 și 18, luptă în care amêndoi comandanții căḑură. Când afară ofițerii, că regele Alesandru e mort, își rupseră cocarda de pe chipiu și s'au declarat aderențĭ ai lui Karageorgevicĭ

Belgrad, 11 Iunie. Conjurația a fost pregătită cu mare esactitate. Conjurații au atacat mai întâiŭ pe gardiștii de dinaintea parcului și pe cei ce s'au opus i-au înjunghiat cu baionetele. In acelașĭ timp o a doua trupă intră în conac, unde a sêvîrșit fapta oribilă. Când se petreceau acestea, colonelul *Nicolicĭ* a cutrierat casarmele și *s'a proclamat dictator*, apoi a anunțat pe prințul Petru Karageorgevicĭ care întră în oraș și a dat următórea proclamație către popor:

„Aḑĭ nópte regele Alesandru și regina Draga au fost omorîțĭ. In acest moment serios și grav, amicii patriei și ai poporului nostru s'au unit și au format noul ministeriu. Când guvernul aduce acésta la cunoscința poporului, e convins, că poporul se va grupa în jurul sêu și îi va ajuta, ca ordinea și siguranța sê fie menținute în țéră. Tot-odată guvernul aduce la cunoscință, că de aḑĭ începênd întră în vigóre constituția de la 16 Aprilie 1901 valabile până la 25 Martie 1903.“

In proclamație se vestesce amnestie generală.

Petersburg, 11 Iunie. După omorul din Belgrad, comandantul școlei militare *Nekresev* a primit avisul, că fiul prințului Petru Karageorgevicĭ, *George*, a devenit moștenitor al tronului sêrbesc. Comandantul des de diminéță s'a îmbrăcat în uniformă de gală și a anunțat pe tînêrul moștenitor despre acest eveniment. Prințul George s'a dus apoi *cu trăsura Țarului* la palatul împărătesc, unde *Țarul, Țarevna și intréga curte l'au primit călduros și și-au luat adio de la el.* Moștenitorul a plecat imediat spre Serbia. Calea și-o face pe Marea-Négră și pe Dunăre. El e însoțit de 100 soldațĭ rușĭ, ér la Odessa îl întîmpină o delegație de 25 membrii.

Belgrad, 11 Iunie. Cadavrele regelui și reginei au fost transportate din conac la biserică, de unde vor fi înmormêntațĭ cu cei-lalțĭ, *ca simplĭ cetățenĭ.* Conacul a fost deplin curățit, metropolitul l'a sfințit și l'a predat noului rege, care se va instala în el deja mâne.

Belgrad, 11 Iunie. In timpul cât s'au întêmplat în conac scenele sângerόse, armata a ocupat stradele și înaintea palatului au fost postate tunurĭ. Armata a ținut închise stradele până la amiaḑĭ. Soldații, caii și tunurile erau împodobite cu frunḑe verḑĭ.

Semlin, 11 Iunie. După o scire din Belgrad, *15 ofițerĭ și 300 soldațĭ au fost ucișĭ.* Nimenĭ nu póte sê trécă granița, chiar décă ar avé pașaport. Populația nu e de loc întristată de sórtea dinastiei Obrenovicĭ, care acum e stinsă. Din potrivă, ea se bucură ḑicênd, că acum s'a sfîrșit cu tirănia.

Viena, 11 Iunie. Scirea despre drama sângerósă de la curtea sêrbéscă a consternat mult pe Majestatea Sa, care se afla la ceremonia religiósă de la Joia verde. Majestatea Sa s'a dus îndată la palat, unde a primit pe ministrul Goluchowski. Statele vecine nu vor interveni de ocamdată, până nu se va dovedi, décă prințul Karageorgevicĭ, personagiŭ ostil Austro-Ungariei, a avut orĭ nu parte la evenimentele sângerόse. Rusia oficială încă nu va permite, ca Petru Karageorgevicĭ se dea soluția cestiunei privitóre la succesiunea tronului sêrbesc.

Semlin, 11 Iunie. După o scire mai nouă, *Muntenegrul și Serbia se vor uni prin uniune personală.* Vor fi comune afacerile esterne, finanțele și conducerea armatei. Pentru-ca acésta sê se potă întîmpla, ar trebui sê se cucerésca de la Turcia Novibazarul, situat între Serbia și Muntenegru.

Belgrad, 11 Iunie. Conducĕtorul malcontenţilor, colonelul *Nicolici*, a fost odiniórĕ comandant suprem al armatei. E fórte popular în cercurile militare. El, nevinovat, fù degradat, pensionat şi judecat la 8 anĭ reclusiune, ér fiul sĕu eliminat din şcóla militarĕ. El e sufletul conjuraţiei.

Prelungirea provisorie a serviciului militar. Diarul „*Pester Lloyd*“ este informat, că în urma obstrucţiunei în dieta din Budapesta, cercurile militare normative se ocupă cu cestiunea, că ce se va întêmpla, décă din causa obstrucţiunei în Ungaria nu se vor face anul acesta recrutărĭ. Urmarea ar fi, că nicĭ în Austria nu s'ar puté înrola tinerii în óste, căcĭ în virtutea legei austriace, înrolarea de fapt a recruţilor nu se póte întîmpla, decât în mĕsura, în care se face şi în Ungaria. Prin urmare, décă la 1 Octomvrie, ca de obiceiŭ, ar fi concediaţĭ soldaţii din anul al treilea de serviciu, contingentul de pace ar scădé cu 1/4. O slăbire în mĕsură aşa de mare a contingentului de pace îngrijesce fórte mult cercurile militare, care pentru a face sĕ se încunjure un astfel de pericul se ocupa cu ideia de a face us de imputernicirea ce o dă § 8 din legea armatei, adecă de a prelungi timpul de serviciu în armată încă cu trei lunĭ (31 Decemvrie). In sensul acestei disposiţiunĭ a legiĭ, ministrul de rĕsboiŭ are intenţia, ca sĕ prelungéscă până la 31 Decemvrie timpul de serviciu pentru soldaţii carĭ fac anul al treilea, décă anul acesta nu s'ar puté înrola recruţĭ.

Situaţiunea în Austria. Din *Viena* se vestesce, că guvernul *Koerber* avênd presimţirĭ, că are sĕ urmeze o nouă încurcătură internă, umblă cu gândul de a împăca pe Cehii radicalĭ şi pe Germanĭ. Motivul, care l'a îndemnat pe guvern a face acésta este apropierea şi concentraţiunea, ce s'a produs între diferitele partide slave în urma refusării audienţei ce au cerut'o Dalmatinii la Maj. Sa. Ministrul president Koerber, pentru-ca sĕ prevină formarea unei straşnice oposiţiunĭ slave, s'ar fi decis sĕ între éraşĭ în tractărĭ cu partidele.

Austria şi situaţia din Balcanĭ. In şedinţa de Mercurĭ a „Reichsrath“-ului a discutat moţiunea de urgenţă a deputatului ceh-radical *Klofac*, cerênd lămurirĭ categorice asupra politicei austro-ungare în peninsula balcanică, precum şi explicaţiunĭ pentru-ce ministrul afacerilor strĕine n'a intervenit spre a se respecta tractul de Berlin. In susţinerea moţiunei sale, deputatul Klofac a formulat criticĭ şi a desaprobat politica austro-ungară în Balcanĭ, făcêndu-o rĕspundĕtóre nu numai de relele condiţiunĭ politice şi culturale în carĭ se găsesc provinciile ocupate, Bosnia şi Herţegovina, dér şi de turburările din Macedonia şi Albania.

Ministrul-preşedinte, *Koerber*, relevând învinuirile d-lui Klofac, declară, că tóte marile puterĭ sunt pe deplin de acord cu modul de a interpreta tractatul din Berlin, căcĭ tóte au consimţit de a sprijini propunerile făcute, în cadrul tractatului de Berlin, pentru Macedonia de către Austro-Ungaria şi Rusia. Acordul austro-rus în vederea unei acţiunĭ comune în Balcanĭ a fost una din cele mai importante dintre nouele base ce se puneau pentru menţinerea păcei. Crede prin urmare că nu trebue sĕ mai adaoge nimic la recunoscinţa generală, ce s'a manifestat ministrului afacerilor strĕine cu acéstă ocasiune. Tot-deodată preşedintele consiliului declară că trebue sĕ constate că Pórta se sileşte cu deplină lealitate de a aplica reformele în administraţie, propuse de cabinetele din Viena şi Petersburg.

Cestiunea propagandei irredentiste şi camera italiană. In şedinţa de la 9 Iunie a camerei italiene ministrul de interne *Ronchetti* a ţinut un lung discurs privitor la evenimentele întîmplate în urma demonstraţiilor din Insbruck. Ministrul spune, că mĕsurile de siguranţă s'au luat parte pentru susţinerea ordinei, parte din consideraţiunĭ faţă cu un stat vecin, cu care Italia se află în relaţii bune şi de alianţă. Câţĭ-va oratorĭ socialiştĭ au atacat guvernul, pentru-că a suprimat cu forţa manifestarea sentimentului naţional, fapt care a ofensat sentimentele orĭ-cărui bun Italian. — *Cambrini* protestéză în numele umanităţii şi naţiunei contra deplorabilului spirit poliţienesc, şi speréză că astfel de casurĭ nu se vor mai întîmpla. (Aplause furtunóse în camera întrégă şi pe galerii. Se aud strigărĭ de „Trăéscă Italia!“)

Nisuinţe ale naţionalităţilor şi situaţia.

„*Neues Pester Journal*“ vorbesce sub titlul acesta despre aşa disa mişcare activistă în sînul naţionalităţilor din Ungaria. Articolul se vede că l'a scris din incidentul alegerii de la Dobra, pe care o pune în legătură cu pretinsa mişcare, dicênd că ar fi prima încercare din partea Românilor, de a păşi pe terenul activităţii.

„Succesul acestei încercărĭ — adauge „N. P. Journal“ — nu e nicĭ de cum de natură de a ne speria, deşi mandatul obţinut (de Dr. Vlad) va fi atacat cu o petiţiune din partea partidului lui Farkas, care a rĕmas în minoritate“.

Vorbesce apoi despre pretinsele adunărĭ ale Românilor din Caraş-Severin, unde ar fi fost vorba de părăsirea pasivităţii, şi dice:

„Noi tot-déuna am fost de părerea, că *pasivitatea politică a naţionalităţilor nu servesce nicĭ interesului lor propriu, dér nu póte fi dorită nicĭ din punctul de vedere al statului naţional maghiar...*“

Spune mai departe, că pasivitatea au ţinut'o mai mult conducĕtorii de cât massele alegĕtorilor naţionalităţilor, ér acum cei dintâiŭ vor sĕ le conducă pe aceste din urmă sub propriul lor drapel la urnă.

„N'avem — dice „N. P. J.“ — sĕ obiectăm nimic nicĭ la acésta, déca se va întêmpla ceea-ce este o condiţiune prealabilă a participării la viéţa politică a statului ungar, pentru fie-care partid, pentru fie-care clasă, pentru fie-care cetăţén: sincera fidelitate şi alipire către statul şi naţiunea maghiară. Déca conducĕtorii pasivităţii române şi slovace voesc a-şĭ părăsi tactica de până acuma, *trebue sĕ renunţe la un program, care a fost motorul acelei atitudinĭ a lor duşmănósă statului*“ (!)

„Pasiviştii românĭ de până acuma n'au publicat până adĭ nicĭ un program nou pentru o politică activă. Slovacii, carĭ au apărut deja în dietă, s'au constituit ca partid naţionalist, ei pretind că ţin fidel la ideia de stat maghiar, dér pretensiunile ce le fac, sunt incompatibile cu ideia statului naţional unitar maghiar, *a căruia postulat neprescriptibil a fost, este şi trebue sĕ rĕmână domnirea limbei maghiare a statului*“.

„Déca dér pasiviştii vor întra în acţiune şi vor da prin vorbe góle asigurărĭ despre patriotismul lor, de fapt însĕ ar combate întăriturile statului naţional maghiar, atuncĭ cu anevoie va puté fi dată presupunerea pentru o participare priincióså a lor la viéţa publică. Avem tótă stima pentru desvoltarea culturei, a limbei şi a bună stării economice a tuturor naţionalităţilor, firesce şi a celor de limbă nemaghiară. Un program naţionalist între marginile acestea póte fi adus în consonanţă cu politica activităţii, precum şi cu liberalismul maghiar. Un program însĕ, care trecênd peste acele marginĭ, vatĕmă terenul statului unitar naţional maghiar, va afla pe fie-care bun patriot în tabĕra contrarilor, gata de a combate la estrem acele nisuinţe, fie că naţionalităţile află de bine a-se întrepune pentru ele cu arma activităţii, sĕu a pasivităţii“.

In fine „N. P. J.“ lasă sĕ rĕsune córda menită a băga puţină spaimă în oposiţiunea obstrucţionistă, căreia îĭ face imputare, că prin atitudinea ei a lăsat ţéra pe mâna „acţiunilor de agitaţie“ a demagogilor şi chiar a elementelor duşmane statului. Obstrucţiunea — dice — slăbesce Ungaria în mare mĕsură; de acéstă slăbiciune se folosesc toţĭ adversarii ei. Sĕ fie óre speculă faţă cu starea slăbită a Ungariei aceea, care a sfătuit pe pasiviştĭ a trece în activitate? Cred ei că este momentul venit, ca sĕ esploateze pentru sine în mod egoist situaţiunea? Déca cred acésta, vor suferi o desamăgire amară...

Adunarea generală a „Asociaţiunei“.

De la comitetul despărţĕmêntului Sătmar-Ugocia, primim spre publicare următorul apel:

Domnilor şi fraţilor!

Vĕ este cunoscut, că „Asociaţiunea“ îşĭ va ţiné adunarea sa generală din acest an în Baia-mare, la 9 şi 10 August.

Acésta visită a celei mai de căpetenie instituţiunĭ culturale naţionale, este pentru noi o distincţiune, şi de acum ne împle inimele de bucurie.

De aceea suntem prea copleşiţĭ de sentimente de îngrijirĭ seriόse, ca acésta sĕrbătóre mărétă culturală naţională sĕ fie la înălţimea justelor dorinţe, şi am dice a justelor pretensiunĭ, ce le forméză publicul cel mare faţă de inteliginţa şi poporul român din acest comitat.

E lucru firesc, că în faţa acestui eveniment cultural, în faţa acestor dorinţe juste, ni-se impun datorinţe, a căror împlinire consciinţiósă va forma cununa cea mai frumósă, podóba cea mai strălucită a vieţii nóstre, şi tot-odată va fi cea mai dulce satisfacţiune, că noi Românii cei mai espuşĭ, noi, ca „apostolĭ de la marginĭ“ am priceput sublima nóstră chemare în lucrarea pentru causa culturală naţională a scumpei nóstre naţiunĭ.

Suntem firm şi adênc convinşĭ, că clerul nostru distins şi luminat, învĕţătorimea nóstră zelósă, inteliginţa mirénă şi tot poporul român, cu un cuvênt toţĭ de-o potrivă suntem convinşĭ, că toţĭ vor sta cu credinţă la datorinţa lor faţă de aceste serbărĭ.

Fiind ast-fel dispensaţĭ de a stărui asupra desvoltării mai amĕnunţite a acestei teme, venim cu tótă încrederea, sĕ vĕ cerem concursul şi sprijinul binevoitor, şi ne luăm libertate a vĕ atrage atenţiunea asupra următórelor puncte:

1) Mai 'nainte de tóte credem a fi de cuviinţă, sĕ ne afirmăm interesarea căldurósă prin aceea, că ne vom face cu toţii membrii ordinarĭ ai „Asociaţiunei“, şi ne vom nisui a câştiga fie-care în cercul sĕu de activitate, câţĭ mai mulţĭ membrii ajutătorĭ. Membrii ordinarĭ plătesc taxa anuală de 10 cor., cei ajutătorĭ de 2—4 cor. la an.

2) Ca sĕ ne presintăm cu demnitate înaintea conaţionalilor noştri, dorim, ca în înţelesul disposiţiunilor statutare ale „Asociaţiunei“, sĕ întemeiaţĭ în comunele cele mai marĭ „agenturĭ“, carĭ sĕ fie ca focularе pentru rĕspândirea culturei în popor. Ce s'ar puté face cu interesare adevĕrată în provinciile nóstre frumóse de pe Someş, în ţéra Oaşului, în Ugocia! Şi acésta interesare îşĭ aduce rodurile sale pentru cei-ce o dovedesc în fapte, în realitate.

3. E un obiceiŭ fórte prejudiţios, că cu ocasiunĭ de aceste serbărĭ publice, în mânia tuturor comitetelor constituite, nimenĭ nu sĕ anunţă la vreme nicĭ pentru cuartire, nicĭ pentru banchet, din ce apoi se nasce confusiune, apoi neîndestulire şi pe urmă critice şi împutărĭ cu tóte consecinţele desgustătóre.

De acea atragem de cu bună vreme atenţiunea d-vóstră la aceste împrejurări şi vĕ rugăm, că întru cât a-ţĭ reflecta la cuartire prin mijlocirea comitetului de încuartirare, sĕ binevoiţĭ a informa comitetul respectiv, ca sĕ pótă organisa încuartirarea óspeţilor în'ordine. Asemenea şi cu banchetul, ca sĕ nu fie confusie în momentele din urmă, spre dauna şi neplăcerea tuturor.

4. In orĭ-ce chestiune privitóre la adunarea generală şi a festivităţilor sociale, binevoiţĭ a vĕ adresa la biuroul comitetului aranjator, cu sediul în Baia-mare sub presidiul d-lui Dr. Teofil Dragoş, advocat în Baia-mare (N. Bánya).

Directorul despărţĕmântului vĕ va învita la o consultare în decursul lunei lui Iunie a. c., ca sĕ vĕ comunice demersurile de până acum şi tot resultatul activităţii comitetului serbărilor sociale, cerênd aprobarea definitivă şi conlucrarea inteligenţei române de pe teritoriul despĕrţămêntului nostru. Despre tóte acestea se va da avis şi publicului celui mare românesc, am dorit însĕ ca întâiŭ sĕ vĕ informăm pe d-vóstrĕ, fiind-că vĕ considerăm ca pe membrii fondului despărţĕmêntului nostru propriu, Sătmar—Ugocia.

Despre noi e vorba mai întâiŭ, a nóstră onóre naţională e angajată mai întâiŭ, fraţii cei-l'alţĭ vin la noi ca óspeţii despărţĕmêntului nostru.

Din şedinţa plenară a comitetului despărţĕmêntului şi a festivităţilor ţinută în Săsarĭ la 10 Maiŭ 1904.

Dr. Vasile Lucaciŭ, secretar · *George Şuta*, director.

Alexiu *Pop*, Gavril *Barbul*, Alexiu *Pocol*, Avram *Breban*, Nicolae *Breban*, Emanuil *Câmpianu*, Stefan *Chereçheş*, Nicolae *Lupan*, Atanasiu *Lupan*, Iosif *Stan*, Alesandru *Breban*, Andreiŭ *Pop*, membrii în comitet.

SCIRILE DILEI.

— 30 Maiŭ v.

Adunarea de Dumінecă de la Rêşnov. — Pentru orientarea acelora, carĭ voiesc a lua parte la adunarea generală a despărţĕmêntului I al „Asociaţiunei“, ce se va ţiné poimâne, Dumінecă în 1/14 Iunie, în comuna Rêşnov, ni-se împărtăşesce din partea comitetului desp., că plecarea spre Rêşnov va fi cu tramvaiul de la 8 óre 30 min. diminéţa din piaţa Braşovului, éră sosirea în Rêşnov pe la 10 óre a. m. La órele $10\frac{1}{2}$ se va oficia parastasul pentru membrii rĕposaţĭ ai „Asociaţiunei“, éră la 11 óre a. m. se va deschide adunarea. — Masa comună se va ţiné la hotelul cel mare din Rêşnov, avênd a-se plăti pentru prândul complet şi $\frac{1}{2}$ litru de vin câte 2 corόne de persónă. — Reîntórcerea în Braşov la gara Bartolomeiŭ va fi séra la 8 óre 18 min.— La adunare pot lua parte, şi e de dorit sĕ ia parte în numĕr cât mai mare, atât bărbaţĭ, cât şi femei.

Din Lugoş ni-se scrie, că I. P. S. Sa metropolitul Dr. Victor *Mihalyi* va sosi mâne séră, Sâmbătă la Lugoş, ca sĕ participe, la festivităţile jubilare ale episcopiei de Lugoş.

Promoţie. D-l Atanasie *Ónă Moga* anunţa festivitatea promovării sale la gradul de doctor în medicină, care are loc la universitatea germană din *Praga*, astădĭ, în 12 Iunie, órele $12\frac{1}{4}$. — Invitarea, ce ni-o trimite are text latinesc.

Mórtea lui Palladi. Lunĭ în 8 Iunie la órele 10 dim. a avut loc în grădina publică din Bêrlad banchetul dat în onórea lui Palladi, la care au asistat fruntaşii liberalĭ, deputaţii şi senatorii judeţului Tutova. După toastul ridicat de d-l Morţun, Pallade se scólă şi mulţumind concetăţenilor pentru frumósa primire ce i-s'a făcut. Adresându-se apoi tinerimei liberale, le recomandă solidaritate şi unire în sînul partidului. El dice: „Acesta e talismanul ce-l avem de la bĕtrânii luptătorĭ şi acest talisman vi-l predau şi vouĕ“. Aicĭ Palladi încetă de a vorbi şi plecându-şĭ încetişor capul, cădù în nesimţire. Toţĭ asistenţii alergară la el sĕ-l ridice. Doi medicĭ, i-au dat imediat ajutóre, dér totul fù zdarnic. Gh. Pallade murise. Cadavrul a fost transportat la spital şi pus în ghiaţă, unde va sta până la sosirea familiei, care va lua decisiunĭ asupra înmormêntărei. Oraşul întreg, în semn de doliu a arborat stégurĭ negre. Étă câte-va notiţe biografice: George Palladi s'a născut în oraşul Bêrlad, la anul 1858. După terminarea studiilor juridice. profesă avocatura, ér în anul 1884 întră în politică, fiind ales deputat al colegiului II de Tutova. A fost

profesor de economie politică la şcóla liberă de sciințe de stat, diarist, deputat, ministru. In Octomvrie 1895 când veni la putere partidul liberal-național, Palladi întră în cabinetul presidat de d-l Sturdza ca ministru al domeniilor. In al doilea cabinet Sturdza, la 1897, Palladi a luat portofoliul ministeriului de justiție şi apoi pe acela al ministeriului de finanțe. In urma remanierei cabinetului, G. Palladi luă portofoliul ministeriului de interne, din care demnitate demisionă acum câte-va lunĭ, din causă de bólă, ducêndu-se în strĕinătate. Dilele trecute se întórse în țéră şi Sâmbătă a plecat la Bêrlad, unde alaltăerĭ, Duminecă, într'o întrunire publică a ținut un discurs, vorbind despre falşurile de la finanțe.

Sfîrşitul unui roman. Vor fi dece anĭ la vară, de când contele George Károlyi, fiul unuia dintre cei mai bogațĭ magnațĭ ungurĭ, amoresându-se de evreica „Boriska" Frank, care era actriță, a luat'o de nevastă şi a fugit cu ea în America. Tînĕrul era atuncĭ de 22 anĭ. Tatăl lui, contele Ștefan Károlyi, era desperat şi se duse cu un yacht separat în America sĕ-şĭ caute odorul. Tóte de géba! Timpul însĕ, cel mai bun doctor, l'a vindecat şi pe tînĕrul conte de amor, mai ales după ce s'a evaporat parfumul sĕptĕmânilor de miere şi Boriska a rĕmas cu parfumul natural al rassei sale. — Din căsătoria aceea a rĕmas însĕ un copil, pe care tribunalul l'a adjudecat mamei împreună cu suma de 12.000 coróne pe care tînĕrul conte trebuia sĕ o plătéscă femeii, de care divorțase, drept alimente pentru ea şi copil. Dér contele n'are întabulat nimica pe numele sĕu aşa, că la sechestrarea ce s'a încercat a-se face dilele acestea în palatul Károlyi, esecutorul a rĕmas cu mânile góle.

Monumentul lui Wagner. S'a proiectat sĕ se ridice la Berlin, o statue representând pe marele musicant german. După mai multe concursurĭ, abia s'a găsit un model, care sĕ corĕspundă cu gustul artistic al comitetului, şi acel model e al sculptorului Eberlein, cel care a făcut statua lui Goethe, pe care Impĕratul Germaniei a dăruit-o Romei. Acum în urmă, au isbucnit alte neînțelegerĭ în sînul comitetului şi la urma urmei, s'a amestecat şi împĕratul, cerênd óre-carĭ modificărĭ, în privința sculpturei statuei. Până acum nu s'a luat nicĭ o decisiune.

Bandele macedonene. O ciocnire s'a produs între trupele turcescĭ şi o bandă de insurgențĭ. Vinerea trecută, aprópe de Gradobor sĕu Grazzoovon, la trei óre depărtare la nord de Salonic. Banda a avut 15 morțĭ; pe câmpul de luptă s'au găsit 10 puscĭ „Mannlicher" şi 10 puscĭ sistem „Gras" f. Un insurgent a fost făcut prisonier. Comitetele macedonene distribuesc arme în districtele Istib, Kratova şi Kumanove.

Atentat anarchist la o mânăstire de călugărițe. Se depeşéză din Aussig că în nóptea de 9 Iunie a explodat mai multe bombe de dinamită în grădina mănăstirei Gartiz, unde locuesc 48 de călugărițe. Nimenĭ n'a fost rănit, însĕ stricăciunile sunt marĭ. S'a prăbuşit un zid şi au fost sparte ferestrile şi uşile; au fost sparte de asemenea şi ferestrele caselor de prin prejur. Se crede că a fost la mijloc un atentat anarchist.

Catastrofa de la Marsilia. In naufragiul vaporului „Libau", ciocnit de vaporul „Insulaire", s'au înecat 150 de persóne, în mare parte italienĭ, deórece „Libau" venea de către Genova şi Livorno. Se pare că tótă vina este a celor de pe vaporul „Insulaire", care a ciocnit pe celălalt. După ciocnire, „Insulaire" n'a voit sĕ dea ajutóre pentru scăparea naufragiaților.

Invitare. In diua de 14 Iunie a. c. se va aranja la şcóla de gimnastică săséscă (promenada de sus) un *festival de vară*. Venitul curat pentru scopurĭ de binefacere. *Prima parte* a festivalului de la 2—6, a doua parte 6—10 óre. Sĕrbătórea va avé caracterul unui têrg. Bilete se vînd la firmele: Zeidner, Hiemesch, farmacia Klein, şi la Hesshaimer.

Socialismul între Românii din comitatul Aradului.

Diarului „Bp. H." i-se scrie din Arad:

In acest comitat socialismul arde cu flacărĭ mai ales în părțile locuite de Românĭ. Episcopul gr. or. din Arad, Ignatie *Papp* invită preoțimea prin pastorală, ca sĕ-şĭ scótă credincioşii de sub influința propovĕduitorilor de principii subversive. După tóte indiciile, mişcarea şi organisarea ce domnesce printre Românii Arădanĭ şi Bihorenĭ este o cestiune seriósă. Pe malurile Mureşului şi ale Crişurilor se rĕspândesce doctrina tulbure a comunismului, ér pe plaiurile Pleşei ciobanul cântă „Deştéptă-te Române!" Acesta-i cântecul revoluționar de la 1848; melodia a rĕmas neschimbată, din text însĕ n'a rĕmas, de cât primul rênd, celelalte au fost transformate după aspirațiile proletarismului. Cântecul acesta este marseileza Românilor:

> Deşteptă-te proletarule
> Din somnul cel de mórte!

In timpul din urmă s'au ținut adunărĭ socialiste în Miske, Vădas etc. şi nu trece Duminecă în care sĕ nu se țină câte trei patru adunărĭ de felul acesta.

Din centru alimentéză mişcarea „Voința Poporului" şi „Votul Poporului". Redactorul fițuicei din Pesta, Saluşinsky, frecuentéză des aceste adunărĭ. Saluşinsky a învĕțat la gimnasiul din Blaşiŭ, este un proselit tînĕr, care d'abia şĭ-a scuturat praful şcólei şi a devenit de-odată cel mai de frunte orator „român" (!?) El scie sĕ-şĭ entusiasmeze ascultătorii, carĭ îi ies cu stégurĭ spre întêmpinare. Organisatorul local este Petru *Ponta*, cismar din Arad, care este fórte popular şi se vorbesce despre el, ca despre un om al viitorului. Saluşinsky este încă întru cât-va conscient de scopurile sale, Ponta însĕ este socialist-comunist, care îi farmecă pe ascultătorĭ descoperind miseriile locale şi zugrăvind viitorul în colorĭ ademenitóre. Organisației energice nimic nu i-se impotrivesce. Preoțimea română nu scia până acuma de ce sĕ se apuce. Se sperăm, că în urma pastoralei episcopului, va începe mai cu energie a resolva gréua problemă. Atâta numai, că inteligența nu-i stă în ajutor. Preoții vĕd, cum noua doctrină absórbe tóte straturile credincioşilor: pe cei carĭ n'au pĕmênt, ca şi pe cei carĭ au pĕmênt puțin,... şi se teme, că-'şi va perde influența. Socialiştii măgulesc aspirațiile naționaliste. Ultraiştii, carĭ de şi nu se bucură de rĕspândirea principiilor comuniste, totuşĭ vĕd cu satisfacție, că socialismul mână apa pe móra lor.

S'au ținut adunărĭ în Siria, Ianoşda, Homorog, Tulca, Sichitelec, Bikacs, Gorbed, Butenĭ, Chisindia, Arpaş, Feketebator, Caraş, Ocuriş. Cei din Tinca au venit cu stégurĭ spre întêmpinarea lui Auerbach şi mii şi mii de aderențĭ au jurat pe stégul socialist.

Desfăşurarea stégului se face în tóte părțile în numele lui *Isus Christos*, ținênd cont de religiositatea Românilor: Isus n'a vrut sĕ esiste bogațĭ, capitalistĭ, proprietarĭ cu câte 10.000 jughere. Vrem sĕ pieră trântorii, carĭ s'au îmbogățit din sângele poporului. Nu vrem, ca tu iubit popor român, atât de asuprit, sĕ pierĭ de fóme!

Aşa merge agitația întrețiuută de „Voința Poporului" din care la adunarea din Jădanĭ s'au abonat 2000 de esemplare.

Socialismul s'a întărit în timpul din urmă prin faptul, că s'au amânat recrutările. Agitatorii au sciut sĕ esploateze acéstă împrejurare: Vedețĭ d'abia v'ațĭ apucat sĕ luptațĭ pentru drepturĭ şi au şi început a nu mai cere cătane, a nu mai cere birurĭ. Nu dăm cătane, nu plătim dările!

Corespondentul diarului unguresc spune, că impresiile ce le-a cules, i-au dat convingerea, că mişcarea acésta o sĕ iasă din cadrele unei mişcărĭ pacînice. Ómenii trăiesc în ilusia unei nouĕ libertățĭ şi între sine au şi împărțit munții verdĭ ai Bihorului, carĭ formézĕ proprietatea celor doi episcopĭ.

„Haid' sĕ bem un rachiu!" In diua alegerii din Dobra redactorii foii din Arad erau în mare agitație. Cronicarul acelei foi într'un foileton al sĕu publicat în numĕrul de la 10 Iunie, dice:

> „ne-am pus umĕrul cu toții sĕ scotem foia mai de vreme!"

Ințelegețĭ, mĕ rog de ce:

> „adĭ cu toții în tihnă voim sĕ serbăm învingerea de la Dobra"...

Prima depeşă sosesce la redacție, pe la órele 10. Veste bună! Se scóte ediția I. a diarului. Momentul acesta trebue sĕrbătorit. Ese foia în mai multe ediții. Cum sĕ serbeze mai demn?

> „Unuia dintre „boemĭ" îi vine o idee bună. Haid' sĕ bem un rachiu! In câte-va momente am colectat 34 cr. Umplem paharele: „*Trăiéscă Dr. Aurel Vlad, trăiéscă bravii alegetorĭ de la Dobra!*"

Pe la 11 şi jumĕtate se isprăvesce rachiul. Se găsesce însĕ un mecenate. Cronicarul spune:

> „Sĕ mai uităm de nĕcaz! Iustin *Olar* jertfesce pe „Altarul națiunei" o corónă. Vine rachiul... Trăiescă Dr. Aurel Vlad!..."

La orele 12 a doua depeşă şi se scóte a doua ediție din fóie. De astă-dată nu se mai colectéză creițarĭ, căcĭ

> „E óra mesei. Redacția se *rărescĕ* (!)"...

Dintr'un carnet vechiŭ.

II.

„Intre naționalitățile, ce stau în contact unele cu altele în Ardeal,—continuă Hunfalvy,—Românii se disting printr'o trăsătură ciudată de caracter.

„Scim, că pe timpul principilor ardelenĭ erau patru confesiunĭ „lege receptae": 1) cea romano-catolică, 2) evanghelica-reformată, 3) evanghelica-luterană şi 4) cea unitară.

„Intre acele patru confesiunĭ, cea reformată, deşi nu era religiunea domnitóre, avea cu tóte acestea întâietatea, deórece principii erau reformațĭ.

„Religia Românilor, Sêrbilor, Bulgarilor şi Grecilor, carĭ se țineau de Biserica orientală, nu era decât o religiune *tolerată*.

„Totuşĭ punctul al 14-lea din decretul principelui (instructio), prin care episcopul român (oláh vladika) obținea confirmarea slujbei sale, conține următórele:

„Vlădica sĕ nu permită, ca popii lui sĕ cunune pe vr'un Ungur, sĕu sĕ-l despartă de nevastă, sĕ boteze sĕu sĕ îngrópe, afară de casul, când vr'un Român ia vr'o unguróică, şi doresce sĕ fie cununată de popa românesc. „...hoc unico excepto casu, si scilicet quispiam ex Valachis aliquam ex hungaricis mulieribus vel puellis ac virginibus in uxorem sibi desponsaverit, eiusque foret animus, ut per pastorem valachicum copuletur.)

„O analogie de felul acesta cu greu s'ar mai puté găsi în Europa, ca adecă religiunea dominantă sĕ fi permis, ca o credinciósă a sa sĕ fie cununată de către preotul religiunei tolerate.

„Cum-că liberalismul ardelean a lăsat religiunei tolerate şi copiiĭ născuțĭ din astfel de căsĕtorii mixte, este un lucru pe cât de consecuent, pe atât de firesc.

„Iesuiții, carĭ au lucrat pentru realisarea uniunei bisericescĭ, la 1697 se mirau de ignoranța popilor românĭ, carĭ nu cunosceau validitatea sacramentelor. Căcĭ diceau ei, s'a aflat un popă atât de ignorant, încât trebuind sĕ cunune pe un Neamț cu o Româncă, n'a făcut'o acésta până ce n'a cufundat pe Neamț în apă până la brâu, botezându-l din nou (repertus est in his nonnemo adeo sui officii rudis, ut Germanum hominem cam puella valacha matrimonio juncturus id non antea faceret, quam cingulo tenus aquae immersum sponsum repetito baptismate abluisset.)*)

„Nu de ignoranța popilor trebuia sĕ se mire Iesuiții, ci sĕ se fi mirat de îndrăsnela cu care s'au încumetat a disprețui alte confesiunĭ creştine. Apoi ar fi trebuit sĕ se mai mire, de toleranța acea mare, cu care se purtau cei din religiunea dominantă față cu cei din religiunea tolerată.

„Față cu spiritul ce domnesce în societate, legea este impotentă, une-orĭ chiar ridicolă, cum e ridicolă de esemplu legea, care interdice duelul, când societatea descreerată nu numai toleréză duelul, dér îl laudă şi îl esclude din societate pe acela, care respectând legea morală şi legea statului, refusă a primi duelul.

„Tot aşa de impotentă (?) şi ridicolă era şi legea, care proclama religia grecéscă numai tolerată, pe când societatea îngăduia, ca popii sĕ disprețuéscă religiunile recepte.

„Acéstă trăsătură de caracter se manifestă cu orĭ-ce ocasiune. Mişcarea românéscă de la 1784 — acésta o reunosc pe față istoricii românĭ, d. e. Densuşianu — voia sĕ extermineze pe Maghiarii din Ardeal, afară de cei ce se vor boteza în legea românéscă. Cum-că acésta era insulta cea mai gravă morală atât pentru catolicĭ, cât şi pentru acatolicĭ, asta a uitat'o împĕratul filosof Iosif II sĕ o publice prin vr'un edict."

*

Intr'un numĕr anterior (124 din Aprilie, 1887), Hunfalvy se ocupă cu bisericele române din Ardeal.

In numĕrul de la 29 Iunie 1886 al „Tribunei" din Sibiiu, Hunfalvy cetea o circulară a metropolitului Vancea.

Din circulara acésta citéză titlul metropolitului, care se începea aşa: „Noi conte roman Ioan Vancea de Buteasa etc"., şi punênd interpuncția după fantasia sa, cum făcea adesea repausatul istoric şi în scrierile sale, dă următórea traducere pocită: „*Mi Buttyászai grof Vancea Román János*" etc.

Apoi esclamă cu durere:

„Pe lângă titlul mare şi pompos al metropolitului român, cât de mititel şi modest este titlul episcopului ungur (reformat) şi a celui săsesc (evanghelic). Cum sĕ nu crédă poporul român, că el e cel dintâiŭ în Ardeal!"

Mai departe polemiséză cu Barițiu într'o chestie istorică şi face reproşurĭ celor în drept, că au permis ca metropolitul din Blaşiŭ sĕ pórte titlul de Archiepiscop de Alba-Iulia, prin ceea-ce Hunfalvy vede un prejudițiu al episcopului rom. cat. din Alba-Iulia. In fine din chestia titlului prorocesce, că pe viitor se vor nasce marĭ încurcăturĭ.

In acelaşĭ numĕr al foii amintite Hunfalvy cetesce o dare de sémă asupra unei şedințe a sinodului din Sibiiu, unde preşedintele învită membrii la parastasul, ce se va ține pentru Şaguna, care a restaurat metropolia...

Hunfalvy se întrébă, care este metropolia cea adevĕrată restaurată... şi ajunge la conclusiunea, că nicĭ una, nicĭ alta. (?)

Etă ce am scormonit din carnetul vechiŭ îndemnat de scirea despre decesul unui bărbat, care din întêmplare a călĕtorit înainte de asta cu 17 anĭ, într'o diligență cu Hunfalvy. Şi cele ce le-am reprodus aicĭ arată, spiritul duşmănos şi lipsa de respectul către adevĕr cu care Hunfalvy şĭ-a scris publicațiuninile sale referitóre la Românii din Ardeal.

A. P.

*) Niiles „Symbolae" pg. 146.

ULTIME SCIRI.

Bucurescĭ, 12 Iunie. (Telegr. part. a Gaz. Trans.") Prințul Karagheorghevicĭ a declarat într'un interview, în Geneva, că ignoréză complotul, dér va primi corona şi va pleca spre Serbia, aşteptând la Semlin proclamarea sa de rege.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov,

se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aicĭ înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Scrierĭ economice.

Manual complet de agricultură raţională, de Dr. *George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superióră dela Ferĕstrĕu şi la Seminarul Nifon Metropolitul din Bucurescĭ. Cartea cuprinde patru volume:

Vol. *I* ***Agrologia***, séu Agricultura generală. 34 cóle de tipar cu 217 figurĭ în text. Carte didactică aprobată de On. Minister de Agricultură al României cu decisia Nr. 2078 din 1897. Costă *5 coróne.*

Vol. II. ***Fitotechnia***, séu cultura specială a plantelor, 38 cóle de tipar cu 202 figurĭ în text. Carte premiată de Academia Română cu premiul Nasturel-Herescu în sesiunea 1889. Costă *8 coróne.*

Vol. III. ***Zootechnia***, séu Cultura generală şi specială a vitelor cornute, dimpreună cu lânăria şi lăptăria, 49 cóle de tipar cu 225 figurĭ în text. Costă *8 coróne.*

Vol. IV. ***Economia Rurală***, séu organisaţiunea şi administrarea moşiilor marĭ şi micĭ. Costă *8 coróne.*

Cartea d lui prof. Maior se deosebesce esenţial de lucrările de acest fel apărute până acuma în limba şi literatura română prin aceea, că este prima lucrare completă pe terenul agronomiei în limba nóstră, care tratéză tóte cestiunile cele mai marĭ ca şi pe cele micĭ privitóre la agricultura română din tóte ţĕrile locuite de Românĭ, pe basa progreselor actuale ale sciinţei şi technicei agricole moderne. Ea ia serios concurenţa cu cele mai bune lucrărĭ apărute până acum în limbile culte: germană, francesă, etc.

Economia pentru şcólele poporale compusă de Teodor Roşiu, invĕţător la şcóla principală română din Lăpuşul-Unguresc. Ediţiunea a doua. Preţul 60 b. (pl. 5 b. porto.)

Despre influinţa împrejurărilor asupra acţiunilor şi deprinderilor animalelor de Lamarck, cu un studiu asupra lui Lamarck. de Panaite Iosîn. Preţul 50 b. pl. 10 b. porto.

România agricolă, studiu economic de Dr. George Maior, profesor de agricultură şi fost estimator espert la banca agricolă. Motto: „Sĕrac în ţéră săracă“. Eminescu. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

„Cartea Plugarilor“ séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor“ etc. scrisă de *Ioan Georgescu.* 90 pag. Form. 8⁰ costă 50 b. (+ 6 b. porto).

Insoţirile de credit împreunate cu însoţirĭ de consum, de vĕndare, de viierĭ, de lăptarĭ etc. Indreptare practică pentru înfiinţarea şi conducerea de astfel de însoţirĭ, de F. W. Raiffeissen. *Ediţiunea a V-a* Trad. de *Dr. A. Brote.* Editura Reuniunei rom. de agricultură din comit. Sibiiului. Conţine 227 pag. costă cor. 1.60 (+ porto 20 banĭ.)

„Sfaturĭ de aur“, pentru sătenii românĭ de totă starea şi etatea, de Aron Boca Velcheranu. Preţul 60 b. (plus port 5 b.)

Grădina de legume, de *Ioan F. Negruţiu*, profesor în Blaşiŭ. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruţiu, e de cel mai mare folos practic. Costă 50 b. (plus 5 b. porto).

Vinurĭ din póme, de *Gr. Halip* prof. Este o carte în care se dau esplicaţi şi învĕţăturĭ amĕnunţite asupra modului cum este a-se face tot feliul de vin din felurite póme. Preţul 40 b. (cu posta 45 banĭ.)

Cursul pieţei Braşov.

Din 12 Iunie n. 1903.

Bancnot rom.	Cump.	18.94	Vĕnd.	18.98
Argint român.	„	18.80	„	18.90
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.08
Galbenĭ	„	11.20	„	11.30
Ruble Rusescĭ	„	2.53	„	2.53½
Mărcĭ germane	„	117.—	„	117.50
Lire turcescĭ	„	21.50	„	21.60
Scris fonc. Albina 5%		101.—	„	101.—

ANUNCIURI
(inserţiuni şi reclame)

sunt a se adresa subscrisei administraţiunĭ. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmĕnt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administr. „Gazetei Trans.“